

CONTROLLERS

JOURNAL

NIEUWSBRIEF VOOR CONTROLLERS EN ADMINISTRATEURS

THEMANUMMER IFRS

NR. 20

Geachte lezer,

Vanaf 2005 worden Nederlands ter beurse genoteerde bedrijven rechtstreeks met IFRS geconfronteerd. Omdat de Raad voor de Jaarverslaggeving de standaarden van de IASB opnemen in de richtlijnen, worden ook kleinere, niet beursgenoteerde ondernemingen met de effecten van IFRS geconfronteerd. Gelet op de relevantie en de gevolgen van IFRS voor u als financieel directeur, controller of administrateur hebben wij gemeend aan IFRS een compleet Controllers Journaal te wijden.

Gelet op het beperkte aantal bladzijden van dit Controllers Journaal, beogen wij met dit themanummer inzicht in de hoofdlijnen van IFRS en de opvallende verschillen met de Nederlandse Richtlijnen te geven. Het gaat hierbij nadrukkelijk om hoofdlijnen en om opvallende verschillen; om u een indicatie te geven, alleen al de jaareditie 2003 van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving is 1725 pagina's dik.

Daarnaast zijn er nog zogenaamde "exposure drafts" en "improvement projects" waar allerlei nieuwe regels, herzieningen op bestaande regels en wijzigingsvoorstellen uit voort zullen komen. Binnen dit themanummer kan vanzelfsprekend niet overal op worden ingegaan.

Wij adviseren u dan ook om de huidige en toekomstige regelgeving op dit gebied scherp in de gaten te houden.

Op deze plaats willen wij graag een woord van dank uitspreken aan een ieder die heeft bijgedragen aan de totstandkoming van dit themanummer. In het bijzonder willen wij de medewerkers van Dubois & Co Registeraccountants te Amsterdam bedanken. Zonder hun inzet zou dit themanummer niet tot stand zijn gekomen.

Erik de Klippelaar & Jerry Speel
Hoofdredactie

1. Relevante regelgeving	2
2. Effect IFRS	3
2.1 Effect op de cijfermatige presentatie	3
2.2 Effect op gedragsaspecten	3
2.3 Effect in de dagelijkse praktijk	3
3. De eerste toepassing van IFRS	4
4. Balans volgens IFRS en Nederlandse wet- en regelgeving en RJ-richtlijnen	5
4.1 Vaste activa	5
4.2 Vlottende activa	6
4.3 Eigen vermogen	7
4.4 Voorzieningen	8
4.5 Schulden	11
5. Resultatenrekening	12
6. Kasstroomoverzicht	12
7. Toelichting algemeen	13
8. Consolidatie	13
9. Fusies, overnames en goodwill	13
10. Stelselwijzigingen	14
11. Niet uit de balans blijvende verplichtingen en rechten	14
12. Gebeurtenissen na balansdatum	15
13. Tot slot	15

INLEIDING

04-327

In deze special besteden wij aandacht aan de richtlijnen voor de jaarverslaggeving opgesteld door de International Accounting Standards Board (hierna: IASB): de International Financial Reporting Standards (hierna: IFRS).

Na een korte introductie over de totstandkoming en doelstelling van deze standaard in deze inleiding, gaan wij in de volgende paragrafen in op de:

- relevante (Europese) regelgeving in paragraaf 1;
- effecten van IFRS in paragraaf 2;
- eerste toepassing van IFRS in paragraaf 3;
- de verschillen tussen de huidige Nederlandse wet- en regelgeving en de richtlijnen van de Raad van de Jaarverslaggeving (RJ) enerzijds en de IFRS bepalingen anderzijds. De verschillen en overeenkomsten zullen op hoofdlijnen worden besproken.
- vergelijking voor de belangrijkste posten op de balans in paragraaf 4 en voor de resultatenrekening in paragraaf 5.

Tenslotte wordt in paragraaf 6 en volgende aandacht besteed aan specifieke onderwerpen als het kasstroomoverzicht en de gevolgen van IFRS voor de uitvoering van consolidaties.

IFRS heeft tot doel de vergelijkbaarheid van de jaarrekeningen in verschillende landen te verbeteren. De toepassing van uniforme richtlijnen moet leiden tot een beter inzicht in de prestaties van (internationale) ondernemingen. Na de vaststelling van IFRS-richtlijnen door de IASB zijn deze richtlijnen niet direct van toepassing in de Europese Unie. De IASB is een privaatrechtelijk orgaan, waarin

de Europese Unie geen beslissende zeggenschap heeft. Dit betekent dat de richtlijnen in de Europese Unie gelden nadat de Unie deze heeft goedgekeurd (zgn. 'endorsement mechanism'). In principe heeft de Europese Unie afgesproken dat IFRS alleen van toepassing is op beursgenoteerde ondernemingen. Omdat veel nationale organisaties als de RJ de standaarden van de IASB opnemen in hun eigen richtlijnen, worden ook kleinere, niet beursgenoteerde ondernemingen met de effecten van IFRS geconfronteerd. Bovendien is de verwachting dat de invloed van IFRS niet beperkt blijft tot de presentatie van vermogen en resultaat, maar ook zal leiden tot gedragsveranderingen.

Gelet op het beperkte aantal bladzijden van dit *Controllers Journal*, beogen wij met dit themanummer inzicht in de hoofdlijnen van IFRS en de opvallende verschillen met de Nederlandse Richtlijnen te geven. Het gaat hierbij nadrukkelijk om hoofdlijnen en om opvallende verschillen; om u een indicatie te geven, alleen al de jaareditie 2003 van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving is 1725 pagina's dik.

Daarnaast zijn er nog zogenaamde "exposure drafts" en "improvement projects" waar allerlei nieuwe regels, herzieningen op bestaande regels en wijzigingsvoorstellen uit voort zullen komen. Binnen dit themanummer kan vanzelfsprekend niet overal op worden ingegaan.

Wij adviseren u dan ook om de huidige en toekomstige regelgeving op dit gebied scherp in de gaten te houden.

1. RELEVANTE

REGELGEVING 04-328

De basis voor de verplichte toepassing van IFRS voor beursgenoteerde ondernemingen is gelegd in de Europese verordening 1606/2002. In deze verordening staan beursgenoteerde vennootschappen gedefinieerd als:

- alle in de lidstaten gevestigde vennootschappen, die
- op een balansdatum vallend op of na 1 januari 2005, en die
- effecten hebben die zijn genoteerd aan een gereguleerde markt in Europa

Tevens geldt de verordening voor vennootschappen met alleen beursgenoteerde schuldtitels zoals bijvoorbeeld obligaties.

Daarnaast geeft de verordening een aantal opties, die door de nationale wetgever verder ingevuld moeten worden:

- a) het toestaan of verplichten van de toepassing van IFRS voor de vennootschappelijke jaarrekening van beursgenoteerde vennootschappen.
- b) het toestaan of verplichten van de toepassing van IFRS voor de geconsolideerde en/of vennootschappelijke jaarrekening van niet-beursgenoteerde vennootschappen. Hieronder vallen ook de financiële instellingen (waaronder pensioenfonds). De verordening schrijft wel voor dat de door de Europese Commissie goedgekeurde standaarden worden toegepast.
- c) Verlenen van uitstel tot 1 januari 2007 voor de verplichte toepassing van IFRS voor beursgenoteerde vennootschappen, indien deze zowel binnen de EU als op een gereguleerde markt in een niet-EU

land beursgenoteerd zijn en die reeds (met ingang van een boekjaar aanvangend op een datum voorafgaand aan het uitbrengen van de verordening) een ander stelsel van internationaal aanvaardbare standaarden toepassen als primaire basis voor hun geconsolideerde jaarrekening. Deze optie heeft voor Nederland geen toepassing.

- d) Verlenen van uitstel tot 1 januari 2007 voor de verplichte toepassing van IFRS voor beursgenoteerde vennootschappen die slechts beursgenoteerde schuldtitels hebben.

Een Europese Verordening heeft directe werking in de nationale wetgeving van de lidstaten.

2. EFFECT IFRS 04-329

2.1 Effect op de cijfermatige presentatie

De invloed van IFRS op de gepresenteerde cijfers en de toelichting kan aanzienlijk zijn. In deze paragraaf noemen wij de belangrijkste veranderingen in de presentatie van de ondernemingsprestaties. Meer gedetailleerd komen de verschillen aan bod in de paragrafen waarin de posten van de balans en resultatenrekening worden besproken.

In de eerste plaats resulteert de toepassing van IFRS in een toenemende beweeglijkheid van de financiële resultaten. Dit komt doordat IFRS uitgaat van een zogenaamde 'fair value' benadering. 'Fair value' benadering houdt in dat activa en passiva worden gewaardeerd tegen de reële waarde. In de huidige Nederlandse wet- en regelgeving wordt over het algemeen uitgegaan van een waardering tegen historische kosten. De activa en passiva, waar deze waar-

deringsverschillen tussen IFRS en de Nederlandse wet- en regelgeving optreden, worden nader beschreven in paragraaf 4.

In de tweede plaats vraagt IFRS om een uitgebreidere toelichting op de verstrekte informatie dan de Nederlandse wet- en regelgeving en de Richtlijnen van de RJ.

Tenslotte zijn de bepalingen van IFRS stringenter dan de Nederlandse wet- en regelgeving. Er wordt aan de ondernemers minder keuze gelaten in de waarderinggrondslagen van activa en passiva. Deze voorschriften verkleinen de flexibiliteit van de ondernemingen.

2.2 Effect op gedragsaspecten

Wij kunnen stellen dat de Nederlandse wet- en regelgeving een redelijk liberaal karakter heeft. De wet- en regelgeving gaat uit van een getrouw beeld van de werkelijkheid. De wet verwijst niet primair naar de toepassing van gedefinieerde regels. Wij gaan uit van de hantering van 'in het maatschappelijk verkeer aanvaardbare normen'. Bovendien zijn de Richtlijnen van de RJ niet bindend.

IFRS heeft een veel minder liberaal karakter en schrijft wel de toepassing van regels voor. Dit betekent dat de introductie van IFRS in Nederland gepaard zal moeten gaan met een 'cultuuromslag'. IFRS vereist een gedragsverandering van zowel de ondernemingsleiding, controlerend accountants als ook van de gebruikers van de financiële informatie. De belanghebbenden bij de onderneming zouden met name de kwaliteit van de winst in de beoordeling moeten

betrekken en niet alleen het 'winstcijfer onder de streep'.

2.3 Effect in de dagelijkse praktijk

De eerdergenoemde effecten op de cijfermatige presentatie en het gedrag zijn benaderd vanuit de theorie. De vraag is welke effecten de nieuwe verslaggeving in de dagelijkse praktijk zal hebben. De volgende effecten zijn denkbaar:

- Preferente aandelen worden door IFRS als schuld geclassificeerd. Dit kan leiden tot een (scherpe) daling van de solvabiliteit van een onderneming. Wanneer de solvabiliteit van een onderneming tot onder een bepaalde waarde daalt, kan dit ertoe leiden dat banken hun leningen opeisen.
- IFRS staat het afschrijven op goodwill niet toe. Het verdwijnen van deze afschrijvingen betekent een stijging van de netto winst.
- Ondernemingen die handelscontacten hebben met buitenlandse ondernemingen maken vaak valuta-afspraken die lijken op valutacontracten op de beurs. IFRS schrijft voor dat deze valuta-afspraken tegen de werkelijke waarde in de boeken worden opgenomen.
- IFRS stelt dat ondernemingen, indien er sprake is van tekorten bij het bedrijfstakpensioenfonds, opdraaien voor de eventuele tekorten. Tot op heden werd verondersteld dat ondernemingen aangesloten bij een bedrijfstakpensioenfonds alleen de pensioenpremies betalen. Dit betekent dat diverse ondernemingen een pensioenverplichting zullen gaan laten zien.
- Voor beursgenoteerde ondernemingen geldt dat de voor IFRS aangepaste cijfers over 2004

zullen afwijken van de oorspronkelijke cijfers. Deze afwijkingen zouden feiten met zich mee kunnen brengen die als koersgevoelige informatie kunnen worden aangemerkt. Indien dit het geval is moeten deze ondernemingen hier melding van maken.

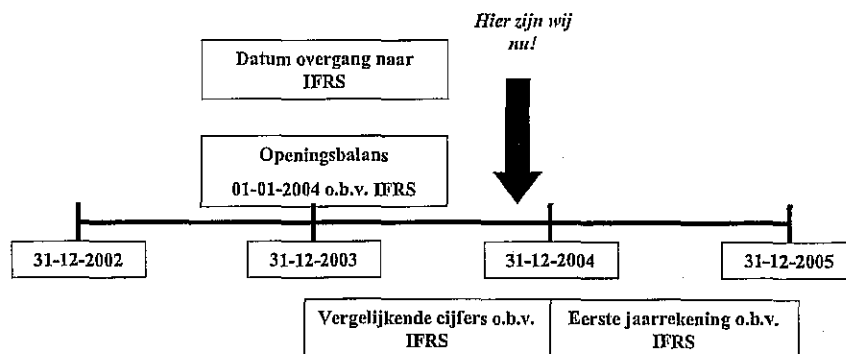
3. DE EERSTE TOEPASSING VAN IFRS

04-330

In juni 2003 heeft IASB IFRS 1 'First-time adoption of International Financial Reporting Standards' gepubliceerd. Deze nieuwe standaard gaat ervan uit dat bij eerste toepassing van IFRS een jaarrekening moet worden opgesteld alsof altijd IFRS zou zijn toegepast. Ook de vergelijkende cijfers (ten minste één jaar) moeten worden aangepast. Dit betekent dat IFRS 1 voorschrijft dat in de jaarrekening 2005 ook de vergelijkende cijfers over het boekjaar 2004 moeten worden opgenomen. Dit betekent dat 31 december 2003 de overgangdatum van IFRS is en dat de openingsbalans 2004 volgens IFRS moet worden opgesteld.

In de jaarrekening 2005 moeten in de toelichting aansluitingsoverzichten worden opgenomen, waarin het oorspronkelijke begin- en eindvermogen alsmede het resultaat uit de jaarrekening 2004 (volgens Nederlandse verslaggevingsgrondslagen) worden aangesloten op de cijfers volgens IFRS.

IFRS 1 bevat tevens enkele uitzonderingsbepalingen om de eerste toepassing van IFRS te vergemakkelijken. Deze uitzonderingsbepalingen zijn de volgende:

Figuur 1: toepassing IFRS

- Uitgegaan moet worden van de versie van elke standaard zoals deze van toepassing is op de balansdatum van het financiële jaar waarin voor het eerst IFRS worden toegepast. Met andere woorden, men mag geen rekening houden met eerdere versies en de daarbijbehorende overgangsbepalingen.
- Voor fusies en overnames die hebben plaatsgevonden vóór de openingsbalans van de oudste periode die wordt gepresenteerd, gelden vrijstellingen voor het aanpassen naar IFRS. Bijvoorbeeld, indien een fusie of overname heeft plaatsgevonden voor het oudste jaar dat wordt gepresenteerd, en deze is verwerkt volgens de pooling of interest¹ methode terwijl onder IFRS dit als overname zou moeten worden beschouwd, hoeft geen aanpassing plaats te vinden.
- Indien goodwill is betaald in de periode voorafgaande aan 1 januari 1995 en deze goodwill in mindering is gebracht op het eigen vermogen, is het voor deze 'oude' goodwill niet vereist deze goodwill alsnog te activeren en af te schrijven. Voorwaarde is wel dat de onderneming op dat moment al het stelsel hanteerde dat goodwill ten laste van het eigen vermogen werd gebracht.

¹ Verwerking van fusie of overname als een samensmelting van belangen. Er bestaat in dit geval geen goodwill, omdat activa en passiva bij de consolidatie in principe voor hun oorspronkelijke boekwaarde worden opgenomen, aanpassingen kunnen overigens wel ontstaan doordat de waarderingsgrondslagen van de ondernemingen eventueel op één noemer worden gebracht.

Indien bij het waarderen van activa en passiva blijkt dat het achterhalen van de historische kostprijs leidt tot 'undue cost or efforts', behoeft dit niet plaats te vinden. Echter, in dat geval moet een reële waarde worden geschat en deze als 'deemed cost' worden beschouwd.

4. BALANS VOLGENS IFRS EN NEDERLANDSE WET- EN REGELGEVING EN RJ- RICHTLIJNEN 04-331

BALANS																													
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>Immateriële vaste activa</td><td style="text-align: right;">€</td></tr> <tr><td>Materiële vaste activa</td><td style="text-align: right;">€</td></tr> <tr><td>Financiële vaste activa</td><td style="text-align: right;">€</td></tr> <tr><td colspan="2"> </td></tr> <tr><td>Vlottende activa</td><td style="text-align: right;">€</td></tr> <tr><td>Vorraden</td><td style="text-align: right;">€</td></tr> <tr><td>Verderingen</td><td style="text-align: right;">€</td></tr> <tr><td>Liquide middelen</td><td style="text-align: right;">€</td></tr> <tr><td>Totaal activa</td><td style="text-align: right;">€</td></tr> </table>	Immateriële vaste activa	€	Materiële vaste activa	€	Financiële vaste activa	€			Vlottende activa	€	Vorraden	€	Verderingen	€	Liquide middelen	€	Totaal activa	€	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>Eigen-vermogen</td><td style="text-align: right;">€</td></tr> <tr><td>Voorzieningen</td><td style="text-align: right;">€</td></tr> <tr><td>Langlopende schulden</td><td style="text-align: right;">€</td></tr> <tr><td>Kortlopende schulden</td><td style="text-align: right;">€</td></tr> <tr><td>Totaal passiva</td><td style="text-align: right;">€</td></tr> </table>	Eigen-vermogen	€	Voorzieningen	€	Langlopende schulden	€	Kortlopende schulden	€	Totaal passiva	€
Immateriële vaste activa	€																												
Materiële vaste activa	€																												
Financiële vaste activa	€																												
Vlottende activa	€																												
Vorraden	€																												
Verderingen	€																												
Liquide middelen	€																												
Totaal activa	€																												
Eigen-vermogen	€																												
Voorzieningen	€																												
Langlopende schulden	€																												
Kortlopende schulden	€																												
Totaal passiva	€																												

Figuur 2

In deze paragraaf worden de verschillen tussen IFRS en de Nederlandse wet- en regelgeving en RJ-richtlijnen opgesomd. Hieronder wordt van iedere categorie op de balans op hoofdlijnen het verschil tussen IFRS en de Nederlandse wet- en regelgeving gegeven. Wij maken hierbij onderscheid naar verschillen in de grondslag, de presentatie en de toelichting. Ter afsluiting van iedere paragraaf worden in een tabel de belangrijkste verschillen overzichtelijk op een rij gezet.

4.1 Vaste activa

4.1.1 Immateriële vaste activa

De Nederlandse wet- en regelgeving schrijft voor dat immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. IFRS staat waardering tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs en tegen reële waarde toe. Daarnaast wordt volgens de Nederlandse wet- en regelgeving een wettelijke reserve gevormd voor geactiveerde emissie- en oprichtingskosten en kosten voor onderzoek en ontwikkeling. IFRS

schrijft voor dat emissie- en oprichtingskosten niet mogen worden geactiveerd. Bovendien kent IFRS geen mogelijkheid tot de vorming van een wettelijke reserve². Ten slotte kent de Nederlandse wet- en regelgeving een voorgeschreven indeling voor de presentatie van de immateriële vaste activa. IFRS daarentegen vereist een toelichting van de immateriële vaste activa die zijn verkregen door middel van overheidsbijdragen.

In tabel 1 op pagina 16 geven wij een korte samenvatting van de overige belangrijkste verschillen in de grondslag voor de immateriële vaste activa. In dit overzicht wordt bij de kosten van onderzoek en ontwikkeling onder IFRS gesproken over de uitvoering van een ‘impairment test’.

Dit betekent dat IFRS voorschrijft dat ondernemingen op iedere balansdatum moeten beoordelen of de vaste activa aan bijzondere waardeverminderingen onderhevig kunnen zijn.

Indien indicaties daartoe aanwezig zijn, moeten deze ondernemingen

de realiseerbare waarde van het betreffende actief vast te stellen.

4.1.2 Materiële vaste activa

De Nederlandse wet- en regelgeving schrijft voor dat indien de materiële vaste activa, gepresenteerd volgens een voorgeschreven vaste indeling, worden gewaardeerd tegen actuele waarde de keuze bestaat uit vervangings-, bedrijfs- of opbrengstwaarde. IFRS hanteert in dat geval de waardering tegen reële waarde. In de toelichting moet bovendien worden vermeld de datum van de laatste herwaardering, de inschakeling van een onafhankelijke taxateur en de aard van de gehanteerde indices.

Een ander opvallend verschil heeft betrekking op de kosten van groot onderhoud. Volgens de Nederlandse wet- en regelgeving mag hiervoor een voorziening worden gevormd. IFRS staat de vorming van een voorziening niet toe en gaat uit van activering en afschrijving van onderhoudskosten. Tenslotte zijn er afwijkende regels bij de afschrijving van activa waarvan de restwaarde is gestegen. In Nederland is het niet toegestaan de afschrijvingen op dat moment achterwege te laten.

IFRS schrijft juist wel voor dat de afschrijvingen worden gestaakt als de geschatte restwaarde hoger is dan de boekwaarde van het materieel vast actief. IFRS verplicht een jaarlijkse beoordeling van restwaarde en afschrijvingsduur door middel van de “impairment test”.

Verschillen in restwaarde, evenals verschillen in de levensduur moeten worden behandeld als een schattingswijziging (IAS 8). De overige verschillen zijn opgenomen in tabel 2 op pagina 16.

4.1.3 Financieel vaste activa

Het belangrijkste verschil tussen de Nederlandse wet- en regelgeving en IFRS ten aanzien van de financieel vaste activa is de waardering van deelnemingen en aanklevende goodwill.

Volgens de Nederlandse wet- en regelgeving wordt een deelneming gewaardeerd tegen de netto vermogenswaarde. Indien voor de deelneming ook goodwill is betaald wordt deze goodwill bovendien als afzonderlijke post onder de immateriële vaste activa opgenomen.

IFRS neemt de goodwill op binnen de post deelneming. IFRS geeft de keuze deelnemingen te waarderen volgens de 'equity method', kostprijs of reële waarde. Als toelichting op de equity method het volgende. De 'equity method' is feitelijk een samenvoeging van de netto vermogenswaarde en de nog niet afgeschreven goodwill. Bij deze methode wordt als startwaarde niet de netto vermogenswaarde genomen maar de kostprijs.

Tenslotte stelt IFRS dat buitengewone baten en lasten afkomstig van deelnemingen apart moeten worden toegelicht.

Wat betreft de waardering van de overige financiële vaste activa staat IFRS, in tegenstelling tot de Nederlandse wet- en regelgeving, alleen waardering tegen 'fair value' toe. De Nederlandse wet- en regelgeving biedt ook de mogelijkheid te waarderen tegen kostprijs of lagere marktwaarde.

De overige verschillen in de grondslag en toelichting van financieel vaste activa zijn in tabel 3 op pagina 17 vermeld.

4.2 Vlottende activa

In deze paragraaf gaan wij nader in op de volgende posten die behoren tot de vlottende activa:

- Voorraden en onderhanden werk;
- Vorderingen;
- Effecten;
- Liquide middelen.

4.2.1 Voorraden en onderhanden werk

De belangrijkste verschillen tussen de Nederlandse wet- en regelgeving en IFRS hebben betrekking op de waardering van voorraden. De Nederlandse wet- en regelgeving staat nog het vormen van een herwaarderingsreserve toe, evenals de waardering van voorraden op basis van LIFO (Last In First Out). IFRS biedt deze mogelijkheid in principe niet. Er zijn situaties mogelijk waarbij IFRS onder bepaalde omstandigheden deze mogelijkheden wel biedt.

Dit leidt ook tot verschillen in de waardering van de voorraad grondstoffen bij tussenpersonen. Volgens de Nederlandse wet- en regelgeving is het toegestaan deze voorraden tegen verkrijgingsprijs of actuele waarde te waarderen. De mutatie in de waardering loopt via de herwaarderingsreserve. IFRS schrijft waardering tegen kostprijs of reële waarde voor. De mutaties in de waarde worden dan verwerkt via de winst- en verliesrekening.

De overige verschillen tussen de Nederlandse wet- en regelgeving en IFRS hebben betrekking op de presentatie van voorraden en onderhanden werk. Deze verschillen zijn in tabel 4 op pagina 18 weergegeven.

4.2.2 Vorderingen

IFRS schrijft voor dat een vordering op de balans wordt opgenomen op het moment dat de onderneming partij wordt bij een contract. Een vordering wordt vervolgens van de balans afgehaald als (nagenoeg) alle economische voordelen en risico's zijn overgedragen of naarmate de beheersing ("control") is overgedragen.

Zowel volgens de Nederlandse wet- en regelgeving als IFRS wordt een vordering gewaardeerd tegen reële waarde. De Nederlandse wet- en regelgeving staat daarnaast ook nog waardering tegen nominale waarde toe dan wel lagere reële waarde. In de toelichting moet volgens IFRS vervolgens worden opgenomen

- Welke methoden zijn gehanteerd en welke veronderstellingen zijn gebruikt voor de bepaling van de reële waarde;
- Voor welke activa de reële waarde eventueel niet betrouwbaar kan worden ingeschat. Voor deze activa kan een aantal schattingen worden opgenomen.

De Nederlandse wet- en regelgeving schrijft in tegenstelling tot IFRS een vaste indeling van de vorderingen onder de vlottende activa voor. Onder de vlottende vorderingen wordt verplicht onderscheid gemaakt naar:

- vorderingen op handelsdebiteuren;
- vorderingen op groepsmaatschappijen;
- vorderingen op andere rechtspersonen en vennootschappen die een deelneming hebben in de rechtspersoon of waarin de rechtspersoon een deelneming heeft;
- opgevraagde stortingen van geplaatst kapitaal;

- overige vorderingen met afzonderlijke vermelding van de vorderingen uit leningen en voorschotten aan leden of houders van aandelen op naam.

4.2.3 Effecten

Voor de opname op en verwijdering van de balans van effecten gelden dezelfde regels als voor vorderingen. Effecten met een notering aan de beurs, niet genoteerde effecten en aandelen worden volgens IFRS gewaardeerd tegen reële waarde. Indien de reële waarde niet kan worden vastgesteld, wordt gewaardeerd tegen kostprijs. De Nederlandse wet- en regelgeving gaat uit van een waardering tegen verkrijgingprijs of lagere marktwaarde. Indien het vereiste inzicht het noodzakelijk maakt, kan ook waardering tegen marktwaarde plaatsvinden. Vastrentende beleggingen worden naar de Nederlandse wet- en regelgeving gewaardeerd tegen aflossingswaarde of lagere marktwaarde. IFRS schrijft een waardering voor tegen amortisatiewaarde als voldaan wordt aan het "held to maturity" criterium en anders reële waarde.

Waardeveranderingen worden zowel volgens de Nederlandse wet- en regelgeving als IFRS verwerkt ten gunste of ten laste van het resultaat. Indien er sprake is van waardevermindering van effecten schrijft IFRS voor dat deze alleen op portefeuillebasis mogen worden bepaald als de effecten individueel niet als belangrijk worden beschouwd en als de effecten niet worden aangehouden met het doel ze te verkopen. In de Nederlandse wet- en regelgeving mag de waardevermindering wel worden bepaald op portefeuillebasis.

De Nederlandse wet- en regelgeving presenteert effecten onder de vlottende activa als deze niet worden gehouden met het doel de werkzaamheid van de rechtspersoon duurzaam te dienen. IFRS neemt effecten eveneens op onder vlottende activa, als de effecten voldoen aan de volgende criteria:

- de verwachting bestaat dat het actief wordt gerealiseerd of wordt gehouden voor verkoop of verbruik in de normale productiecycclus van een onderneming
- het actief wordt gehouden voor handelsdoeleinden of voor de korte termijn en waarvan de verwachting is dat realisatie plaatsvindt binnen een jaar na balansdatum
- er is sprake van 'cash' of 'cash equivalents' waarvan het gebruik niet aan beperkingen is onderworpen

Ten slotte vraagt IFRS om een meer gedetailleerde toelichting dan de Nederlandse wet- en regelgeving. De vereisten ten aanzien van de toelichting zijn in tabel 5 op pagina 18 naast elkaar gezet.

4.2.4 Liquide middelen

Ten aanzien van de post liquide middelen zijn er nauwelijks verschillen tussen de Nederlandse wet- en regelgeving en IFRS. Het enige verschil treedt op in geval van niet ter vrije beschikking staande liquide middelen. Volgens de Nederlandse wet- en regelgeving worden deze middelen onder liquide middelen opgenomen met een vermelding in de toelichting. Als deze middelen langer dan 12 maanden niet ter vrije beschikking staan worden ze opgenomen onder de financiële vaste activa. Volgens IFRS worden deze liquide

middelen verantwoord onder de niet-vlottende activa.

4.2.5 Overlopende activa

In de Nederlandse wet- en regelgeving staat in artikel 2.364 lid 3 BW dat onder de vlottende activa afzonderlijk worden opgenomen de voorraden, vorderingen, effecten, liquide middelen en voor zover zij niet onder de vorderingen zijn vermeld de overlopende activa.

Overlopende activa zijn bijvoorbeeld vooruit betaalde bedragen voor kosten die ten laste van volgende perioden komen, zoals contributies en abonnementen en nog te ontvangen bedragen wegens baten ten gunste van een voorgaande periode, zoals rente over banksaldi.

De post overlopende activa wordt alleen opgenomen als het bedrag ervan van voldoende belang is voor het vereiste inzicht.

IFRS kent geen afzonderlijke behandeling van de overlopende activa. Voor wat betreft de waardering bestaat er geen verschil tussen de Nederlandse situatie en IFRS. Beide waarden overlopende activa (afzonderlijk of samen met de overige vorderingen) tegen de nominale waarde.

4.3 Eigen vermogen

In het algemeen geldt dat de Nederlandse wet- en regelgeving een indeling kent van het eigen vermogen naar geplaatst kapitaal; agio; herwaarderingsreserve; andere wettelijke reserves; statutaire reserves; overige reserves en niet verdeelde winsten. IFRS kent geen voorgeschreven indeling, ofschoon over het algemeen het eigen vermogen is verdeeld in aandelenkapitaal; agio; herwaarde-

ringsreserves; reserve koersverschillen en gecumuleerd resultaat. Het belangrijkste verschil is het niet voorkomen van wettelijke reserves binnen IFRS.

In de wetgeving wordt onderscheid gemaakt naar eigen vermogen als post in de enkelvoudige en in de geconsolideerde jaarrekening. IFRS kent geen regels omtrent het onderscheid tussen het vermogen in de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening. Hier geven wij allereerst de regels aan die gelden voor zowel het eigen vermogen in de enkelvoudige als in de geconsolideerde jaarrekening. Vervolgens maken wij nog een aantal opmerkingen over de verschillen die kunnen optreden.

IFRS stelt het vormen van een belastinglatentie bij herwaardering verplicht. De Nederlandse wet- en regelgeving beveelt de vorming aan, maar stelt het niet verplicht.

Binnen IFRS en de Nederlandse wet- en regelgeving bestaat de mogelijkheid tot het vormen van een herwaarderingsreserve. Herwaarderingsreserves ontstaan als actuele waarde als grondslag wordt toegepast. In geval de herwaarderingsreserve niet meer nodig is voor de toepassing van het gekozen waarderingsstelsel en voor het bereiken van het doel van de herwaardering, valt deze reserve volgens de Nederlandse wet- en regelgeving vrij ten gunste van het resultaat. Dit betreft vooral materiële vaste activa. Bij de toepassing van IFRS valt deze herwaarderingsreserve voor materiële vaste activa niet vrij. Herwaarderingsreserves met betrekking tot financiële activa kunnen bij realisatie wel vrijvallen, zowel in de Nederlandse wet- en regelgeving als in IFRS,

Binnen de Nederlandse wet- en regelgeving kan een wettelijke reserve worden gevormd voor onder andere het ongerealiseerde deel van de herwaarderingsreserve, voor het op de balans geactiveerde bedrag van kosten verband houdende met oprichting en met de uitgifte van aandelen en kosten van onderzoek en ontwikkeling. Deze reserves kunnen niet worden uitgekeerd aan de aandeelhouder. IFRS kent de verplichting tot het vormen van een wettelijke reserve niet. Ten slotte is er nog een verschil in de verwerking van de kosten die verband houden met de uitgifte van eigen vermogensinstrumenten. De Nederlandse wet- en regelgeving brengt deze kosten ten laste van het eigen vermogen of activeert deze kosten als immaterieel vast actief. IFRS brengt deze kosten in mindering op het eigen vermogen.

Voor de beoordeling of vermogen beschouwd moet worden als eigen of vreemd vermogen, is volgens de Nederlandse wet- en regelgeving de juridische vorm bepalend. Bij IFRS wordt de presentatie bepaald door de economische realiteit ("substance"). Er wordt met name gekeken of er sprake is van een terugbetalingsplicht of een dividendbetalingsplicht. Dit leidt ertoe dat bijvoorbeeld preferente aandelen volgens IFRS worden gerekend tot het vreemd vermogen.

In de Nederlandse wet- en regelgeving bestaat onder het eigen vermogen ook het begrip garantievermogen (bestaande uit eigen vermogen, belang derden in groepsmaatschappijen en achtergestelde schulden) en groepsvermogen. Deze begrippen worden in IFRS niet gehanteerd.

Afsluitend kan ten aanzien van het eigen vermogen nog een opmerking worden gemaakt over de verplichte toelichtingen. De belangrijkste is de verplichting volgens de Nederlandse wet- en regelgeving om een toelichting te geven op personeelsopties. IFRS stelt deze toelichting slechts op enkele punten verplicht. Aanvullend is ook vereist de reële waarde van de instrumenten aangehouden of verstrekt door de rechtspersoon te vermelden en de wijze waarop opties in de jaarrekening zijn verwerkt.

Afwijkend zijn de vereisten uit tabel 6 op pagina 18 over de presentatie het eigen vermogen in de samengestelde jaarrekening.

4.4 Voorzieningen (exclusief belastingen en pensioenen)

Een voorziening mag bij zowel de Nederlandse wet- en regelgeving als IFRS slechts worden gevormd indien sprake is van een in rechte afdwingbare verplichting of een feitelijke verplichting. Onder omstandigheden worden voorzieningen voor risico's en egalisatievoorzieningen binnen de Nederlandse regelgeving toegestaan. Bij IFRS zijn deze voorzieningen niet toegestaan.

De Nederlandse wet- en regelgeving laat de keuze tussen de waardering van een voorziening tegen de nominale of contante waarde. IFRS schrijft een waardering tegen de contante waarde voor. In tabel 7 op pagina 19 sommen wij de verschillen ten aanzien van de meest voorkomende voorzieningen tussen de Nederlandse wet- en regelgeving en IFRS op.

4.4.1 Pensioenvoorzieningen

In deze paragraaf nemen wij de huidige richtlijn als leidraad, omdat de nieuwe richtlijn van toepassing is per 2005. In het tweede deel van deze paragraaf vermelden wij de wijzigingen die optreden na inwerkingtreding van de nieuwe richtlijn.

Allocatiestelsels voor pensioenlasten

Wij kunnen twee allocatiestelsels onderscheiden te weten de statistische stelsels en de dynamische stelsels. De statistische stelsels zijn balansgericht en stellen de financiering van de per balansdatum opgebouwde rechten centraal. De dynamische stelsels daarentegen zijn resultaatgericht en stellen de gelijkmatige spreiding van de lasten over de resterende jaren centraal.

Binnen deze stelsels kan vervolgens onderscheid worden gemaakt naar retrospectief en prospectief. Stelsels op retrospectieve basis houden geen rekening met loonstijgingen en andere factoren, de stelsels op prospectieve basis houden hier wel rekening mee.

In de RJ-Richtlijnen is bepaald dat de kosten van de pensioenregeling in de winst- en verliesrekening moeten worden verantwoord in de periode dat de prestaties worden geleverd. Voor deze verantwoording staat de Nederlandse wet- en regelgeving alle bovengenoemde allocatiestelsels toe, zo lang wordt voldaan aan de toereikendheidstoets. Deze toets betekent dat de door de rechtspersoon aan te houden pensioenvoorziening toereikend dient te zijn om aan de verplichtingen voortvloeiend uit de opgebouwde pensioenaanspraken te kunnen voldoen.

IAS 19 maakt onderscheid tussen beschikbare premiestelsels ("defined contribution plans") en salaris-/dienstjarenstelsels ("defined benefit plans"). Voor het beschikbaar premiestelsel geldt dat de premie verschuldigd in het boekjaar als pensioenlast wordt genomen. Bij een salaris-/dienstjarenstelsel staat IAS alleen de "projected united credit method" toe. Deze methode is toekomstgericht en verantwoordt als last in de winst- en verliesrekening de jaarlijks toegekende pensioenrechten eventueel gecorrigeerd voor actuariële resultaten. De kosten van de toegekende rechten worden berekend door middel van de "projected united credit method", waarbij rekening wordt gehouden met toekomstige ontwikkelingen en kanssen zoals salarisontwikkelingen en sterftekansen.

Disconteringsvoet

Vervolgens schrijft de Nederlandse wet- en regelgeving niet strikt voor welke rente gehanteerd moet worden bij de berekening van de pensioenvoorziening. Algemeen geaccepteerd is een rekenrente van 4% of de actuele rentevoet. IFRS hanteert hiervoor de marktrente van obligaties met een laag risicoprofiel en met een looptijd gelijk aan de duur van de pensioenverplichting.

Actuariële winsten of verliezen

De richtlijnen schrijven niet expliciet voor hoe actuariële winsten of verliezen moeten worden verwerkt. Als algemene regel geldt dat verliezen worden genomen op het moment dat ze voorzienbaar zijn. Verder lijkt iedere verwerking acceptabel, zolang aan de toereikendheidstoets wordt voldaan. IFRS is wat de verwerking van deze actuariële winsten en verlie-

zen strikter. IFRS schrijft voor dat de resultaten binnen de corridor (10%) niet verwerkt hoeven te worden. De resultaten buiten deze corridor worden wel verwerkt, waarbij het is toegestaan deze te spreiden over de resterende werkzame periode.

Ondernemingspensioenfondsen

Bij een ondernemingspensioenfonds kunnen overschotten of tekorten ontstaan. De richtlijnen stellen dat de rechtspersoon rekening moet houden met de tekorten waarvoor hij contractueel kan worden aangesproken. Voor deze tekorten dient de rechtspersoon in de balans, rekening houdend met de toereikendheidstoets, een voorziening op te nemen. Met betrekking tot overschotten bepaalt de Nederlandse wet- en regelgeving niets. IFRS veronderstelt dat de rechtspersoon rekening moet houden met alle tekorten en overschotten.

Toepassing US GAAP

Ten slotte staat de huidige Nederlandse wet- en regelgeving toe dat FAS 87 en andere US GAAP-standaarden worden toegepast, mits integraal toegepast. IFRS staat dit niet toe.

Vereiste additionele informatie

Zowel de Nederlandse wet- en regelgeving als IFRS vereisen uitgebreide toelichtingen op de pensioenregeling. Deze toelichtingen zijn echter niet aan elkaar gelijk. Zie tabel 8 op pagina 19.

Pensioenvoorziening volgens nieuwe richtlijn (per 2005)

Met de overgang naar de toepassing van de nieuwe richtlijn per 2005 treden de hierna vermelde wijzigingen in werking.

IFRS schrijft voor dat het verwerken van de overgangsverplichting leidt tot een stelselwijziging. De Nederlandse wet- en regelgeving staat naast een stelselwijziging ook een lineaire toerekening aan het resultaat in een periode toe. De periode waarin deze toerekening plaatsvindt dient overeen te komen met de verwachte gemiddelde diensttijd.

Binnen de richtlijnen en IFRS worden verschillende definities gehanteerd voor toegezegde bijdrageregeling, bedrijfstakpensioenfondsen en verzekerde regeling. Deze begrippen zijn in de tabel 9 op pagina 20 overzichtelijk naast elkaar gezet.

Prepensioen / VUT

Ten aanzien van een pre-pensioen- of vervroegde uittreedingsregeling geldt dat deze volgens de richtlijnen worden verantwoord als een "andere uitgestelde beloning" IFRS heeft hiervoor dezelfde regels als voor pensioenverplichtingen. Het is mogelijk de VUT-regeling te behandelen als "post-employment benefit".

Waardering overschot

Verder stelt de Nederlandse wet- en regelgeving dat indien er sprake is van een overschot in een toegezegde bijdrageregeling, deze wordt geactiveerd voorzover de verwachte economische voordelen daaruit kunnen toekomen aan de werkgever. Tevens dient de werkgever over deze voordelen de beschikkingsmacht te hebben. IFRS stelt dat een overschot wordt gewaardeerd als er sprake is van een toekomstig economisch voordeel.

Toerekening

"past service costs"

Bij de introductie of verbetering van een pensioenregeling ontstaan lasten over de reeds verstreken diensttijd. Dit zijn "past service costs", hetgeen wat anders is dan backservice. Bij de toekenning van voorwaardelijke additionele pensioenrechten kunnen ook "past service costs" ontstaan die moeten worden afgeschreven over de gemiddelde periode tot aan het moment dat zij onvoorwaardelijk worden. Deze afschrijving geldt zowel binnen de Nederlandse wet- en regelgeving als binnen IFRS. IFRS schrijft voor dat het afschrijvingsschema alleen mag worden aangepast als de pensioenregeling wordt beëindigd of als een belangrijke inkrimping van de regeling plaatsvindt.

Presentatie pensioenlasten

De Nederlandse wet- en regelgeving schrijft voor dat de pensioenlast afzonderlijk in de winst- en verliesrekening wordt gepresenteerd.

Bij een toegezegde-bijdrageregeling dient, voorzover de verschuldigde premie niet is voldaan, een verplichting op de balans te worden opgenomen. Een actiefpost wordt opgenomen onder de overige vorderingen of overlopende activa.

Bij een toegezegd-pensioenregeling dient de verplichting als afzonderlijke voorziening op de balans te worden opgenomen. Een actiefpost wordt opgenomen onder de overige vorderingen of overlopende activa. IFRS stelt een dergelijke verplichting niet.

Verbonden partijen

Het belangrijkste verschil in de toelichting tussen de richtlijnen en IFRS heeft betrekking op de verbonden partijen. Verbonden partijen zijn derde partijen waar de onderneming een bestuurlijk en een financieel belang in heeft. IFRS verplicht tot het toelichten van verhoudingen en transacties met pensioenuitvoeringsorganen alsmede pensioenregelingen van "key management personnel" als transacties met verbonden partijen. De richtlijnen kennen deze verplichting niet.

4.4.2 Voorzieningen voor latente belastingen

De voorziening voor latente belastingen wordt volgens IFRS gewaardeerd tegen nominale waarde. De Nederlandse wet- en regelgeving staat ook waardering tegen contante waarde toe. In het Burgerlijk Wetboek staat dat in de toelichting uiteen gezet moet worden of en op welke wijze in samenhang met herwaardering rekening wordt gehouden met de invloed van belastingen op vermogen en resultaat. Omdat het onduidelijk is of het opnemen van een belastinglatentie in samenhang met herwaardering in overeenstemming is met de eis van een getrouwe weergave van het vermogen, laten de RJ-richtlijnen het opnemen van de belastinglatentie bij herwaardering vrij. Indien geen belastinglatentie wordt opgenomen moet deze wel worden toegelicht.

IFRS verplicht tot het vormen van voorziening voor latente belasting bij herwaardering. Deze voorziening moet ten laste van de herwaarderingsreserve worden gevormd.

Indien de latente belastingen een vordering zijn, schrijven de richtlijnen voor dat de voorziening voor latente belastingen wordt gepresenteerd als vlottend of als financieel vast actief. IFRS staat alleen presentatie als financieel vast actief toe.

Tenslotte vereist IFRS de vermelding van:

- expiratedatum van niet in aanmerking genomen latente belastingvorderingen;
- een cijfermatige aansluiting tussen effectieve en toepasselijke belastingdruk;
- de samenstelling van actieve en passieve latentie en belastingbate en -last;
- een onderbouwing van waarschijnlijkheid van de realisatie van actieve latentie.

De Nederlandse wet- en regelgeving stelt de laatste drie bovengenoemde toelichtingsvereisten ook aan beursgenoteerde vennootschappen in de geconsolideerde jaarrekening. Daarnaast vereist de Nederlandse wet- en regelgeving een toelichting op de looptijden van de actieve en passieve latenties. IFRS stelt hier geen eisen aan.

4.5 Schulden

Volgens IFRS wordt een schuld op de balans opgenomen op het moment dat de rechtspersoon contractpartij is bij een overeenkomst. De schuld wordt van de balans verwijderd zodra de rechtspersoon van haar contractuele verplichtingen wordt ontheven.

De richtlijnen van de RJ schrijven niet voor wanneer een schuld op de balans wordt opgenomen. Zij stellen slechts vast dat een schuld van de balans wordt verwijderd als de risico's aan derde zijn overgedragen. De richtlijnen gaan uit

van een waardering van de schulden tegen nominale waarde of amortisatiewaarde. IFRS verplicht het waarden tegen reële waarde, waarbij wijzigingen in de reële waarde worden verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Het kortlopende deel van de langlopende schulden wordt volgens de richtlijn gerubriceerd onder kortlopende of langlopende schuld (met toelichting). IFRS schrijft voor dat dit deel van de langlopende schulden wordt gepresenteerd onder de kortlopende schulden. Het kortlopende deel van een langlopende schuld mag volgens IFRS alleen onder de langlopende schulden worden opgenomen als de onderneming de intentie heeft het kortlopend deel langlopend te herfinancieren. De rechtspersoon moet deze intentie ondersteunen met een (herfinancierings)overeenkomst, die is opgesteld voor vaststelling van de jaarrekening.

Hetzelfde geldt voor samengestelde financiële instrumenten. De Nederlandse wet- en regelgeving laat de keuze of deze de eigen of vreemd vermogenscomponenten gezamenlijk of afzonderlijk worden gepresenteerd. IFRS schrijft voor dat deze componenten afzonderlijk worden gepresenteerd. De RJ heeft echter wel de voorkeur voor een werkwijze overeenkomstig IFRS. Financiële instrumenten die met elkaar verbonden zijn, maar wel als afzonderlijk instrument geïdentificeerd kunnen worden, moeten ook afzonderlijk worden gepresenteerd. Denk aan een obligatielening met warrants.

Ook ten aanzien van de indeling naar schuld of eigen vermogen is de Nederlandse wet- en regelgeving minder strikt dan IFRS. Een eenmaal gekozen classificatie mag

onder voorwaarden worden gewijzigd, terwijl IFRS stelt dat wijziging niet geoorloofd is. Alleen wat de specificatie van de schulden betreft zijn de richtlijnen strikter. Zij schrijven een uitvoerige specificatie van de schulden voor.

De Nederlandse wet- en regelgeving schrijft voor dat de volgende posten afzonderlijk onder schulden moeten worden opgenomen:

- obligatieleningen, pandbrieven en andere leningen met afzonderlijke vermelding van de converteerbare leningen;
- schulden aan kredietinstelling;
- ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen voorzover niet reeds op actiefposten in mindering gebracht;
- schulden aan leveranciers en handelskredieten;
- te betalen wissels en cheques;
- schulden aan groepsmaatschappijen;
- schulden aan rechtspersonen en vennootschappen die een deelneming hebben in de rechtspersoon of waarin de rechtspersoon een deelneming heeft, voorzover niet reeds als 'schuld aan groepsmaatschappij' vermeld;
- schulden ter zake van belastingen en premies van sociale verzekering;
- schulden ter zake van pensioenen;
- overige schulden.

IFRS beperkt de specificatie tot de hoofdcategorieën: handelscrediteuren, schulden uit hoofde van belastingen en schulden die niet rentedragend zijn.

Ten slotte kent IFRS specifieke toelichtingseisen ten aanzien van informatie over waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen. Deze toelichtingseisen zijn te vinden in tabel 6 op pagina 20. Naar

aanleiding van een "improvement project" zijn tevens de verschillen uit tabel 11 op pagina 20 tussen de richtlijnen en IFRS ontstaan.

Op basis van IAS 39 is er een nieuwe ontwerp-richtlijn "Financiële instrumenten: verwerking en waardering". Naast de aanpassingen die het gevolg zijn van het "improvement project", beperkt de nieuwe ontwerp-richtlijn zich tot een striktere definitie van het moment waarop een schuld van de balans verdwijnt. In de richtlijnen was dit niet omschreven. Nu is opgenomen dat een schuld van de balans wordt verwijderd als de onderneming de beheersingsmacht over de contractuele rechten verliest of als de onderneming van haar contractuele verplichtingen wordt ontheven. Ook IFRS heeft haar formulering aangepast: verwijdering van de balans indien alle of nagenoeg alle economische voordelen en risico's zijn overgedragen. Zo niet, dan naarmate de control is overgedragen. In Nederland wordt de wettelijke reserve gevormd vanuit het oogpunt van kapitaalbescherming.

² In Nederland wordt de wettelijke reserve gevormd vanuit het oogpunt van kapitaalbescherming

5 RESULTATEN REKENING 04-332

De effecten van IFRS op de resultatenrekening zijn beperkter dan bij de balans. IFRS hanteert een soortgelijk begrippenkader en min of meer dezelfde uitgangspunten voor bijvoorbeeld de toerekening en verwerking van baten en lasten. Wij volstaan daarom met de opsomming van de belangrijkste verschillen tussen de Nederlandse wet- en regelgeving en IFRS in tabel 12 op pagina 21.

RESULTATENREKENING

Baten	€	
Overige baten	€	
Totaal baten	€	
<hr style="border-top: 1px solid black;"/>		
Personeelkosten	€	
Huisvestingskosten	€	
Afschrijvingen	€	
Overige kosten	€	
Totaal lasten	€	
<hr style="border-top: 1px solid black;"/>		
Bedrijfsresultaat	€	
<hr style="border-top: 1px solid black;"/>		
Financiële baten en lasten	€	
Totaal resultaat	€	
<hr style="border-top: 1px solid black;"/>		

6 KASSTROOMOVERZICHT

04-333

De richtlijnen stellen dat het opstellen van een kasstroomoverzicht verplicht is voor grote ondernemingen. In de nieuwe ontwerp-richtlijn wordt deze verplichting echter ook van toepassing voor middelgrote ondernemingen. Hierbij moet het kasstroomoverzicht voldoen aan de criteria vermeld in Richtlijn 360. IFRS verplicht het opstellen van een kasstroomoverzicht voor alle ondernemingen. Zowel de Nederlandse wet- en regelgeving als IFRS laten de keuze tussen de directe en de indirecte methode.

Een ander verschil tussen de Nederlandse wet- en regelgeving en IFRS heeft betrekking op de rubricering van ontvangen interest en dividenden. De richtlijnen schrijven voor dat ontvangen en betaalde interest en ontvangen dividenden worden gerubriceerd onder operationele activiteiten. Uitgaven uit hoofde van interest die is geactiveerd onder vaste activa worden echter opgenomen onder kasstromen uit hoofde van investeringsactiviteiten. Betaald dividend wordt bij voorkeur opgenomen onder de financieringsactiviteiten. Daarnaast geven de richtlijnen de mogelijkheid de ontvangsten en

uitgaven uit hoofde van interest of onder kasstromen uit financieringsactiviteiten of uit operationele activiteiten op te nemen. IFRS geeft geen voorschriften over de rubricering. IFRS stelt enkel dat de rubricering afzonderlijk en consistent moet plaatsvinden.

Tenslotte kent IFRS striktere regels ten aanzien van de toelichting bij het kasstroomoverzicht. IFRS schrijft de volgende toelichtingen voor:

- Bij de aankoop of verkoop van groepsmaatschappijen, deelnemingen of bedrijfsonderdelen moet informatie worden verstrekt over de totale aan- of verkoopprijs; de mate waarin deze prijs is voldaan in contanten; het bedrag aan liquide middelen van het betreffende bedrijfsonderdeel en het bedrag van de activa en passiva anders dan de contanten van de deelneming of de bedrijfseenheid die is verworven of afgestoten.
- Indien geldmiddelen niet volledig ter vrije beschikking staan. De Nederlandse wet- en regelgeving spreekt over een toelichting op de effecten en tegoeden die niet ter vrije beschikking staan.

- Kasstromen uit hoofde van winstbelastingen, ontvangen en betaalde rente en ontvangen dividenden. De richtlijnen bevelen deze toelichting aan.

De overige verschillen zijn in tabel 13 van pagina 22 opgenomen.

7 TOELICHTING ALGEMEEN 04-334

IFRS schrijft voor dat een overzicht van de mutaties in het eigen vermogen wordt opgenomen als afzonderlijk onderdeel van de jaarrekening. In dit overzicht moet worden vermeld:

- de winst of het verlies over de periode;
- iedere bate, last, uitgave of ontvangst waarvan de IFRS standaarden voorschrijven dat deze direct in het eigen vermogen worden verwerkt. En het totaal van deze posten.
- het cumulatieve effect van stelselwijzigingen en de correctie van fundamentele fouten.

In dit overzicht of in de toelichting erop dient verder informatie te worden opgenomen over:

- kapitaaltransacties met en uitkeringen aan eigenaren;
- het totaal van geaccumuleerde winsten of verliezen aan het begin van het boekjaar en op balansdatum en de mutaties gedurende het boekjaar;
- een mutatie-overzicht van de boekwaarde van elk soort aandelen, agioreserve en elke reserve aan het begin van het boekjaar en op balansdatum, waarin elke wijziging afzonderlijk wordt opgenomen.

De richtlijnen vereisen dezelfde toelichting. De richtlijnen stellen echter dat deze informatie geheel

in de toelichting mag worden opgenomen. Het is niet noodzakelijk de informatie als afzonderlijk onderdeel van de jaarrekening op te nemen. Verder wordt het toegestaan alleen de eerste drie aandachtspunten op te nemen als verlengstuk van de winst- en verliesrekening.

Met betrekking tot de verwijzing tussen posten en de toelichting geldt verder dat IFRS verplicht verwijzingen op te nemen tussen de posten van de balans, winst- en verliesrekening, kasstroomoverzicht en de toelichting. In de richtlijnen is hieromtrent alleen een aanbeveling opgenomen.

Ten aanzien van de op te nemen toelichting zijn er een aantal duidelijke verschillen tussen de Nederlandse wet- en regelgeving en IFRS. De verschillen zijn in tabel 14 op pagina 23 opgenomen.

8. CONSOLIDATIE 04-335

In de Nederlandse wet- en regelgeving bestaat een consolidatieverbod op het consolideren van maatschappijen met een sterk afwijkende bedrijfsactiviteit. Consolidatie zal in een dergelijk geval strijdig zijn met het wettelijk vereiste inzicht. IFRS verplicht in dat geval echter wel tot consolidatie.

Indien een onderneming een maatschappij verwerft met de intentie deze weer af te stoten biedt de Nederlandse wet- en regelgeving de keuze deze maatschappij wel of niet te consolideren. IFRS stelt dat wanneer de intentie bestaat de maatschappij op korte termijn te vervreemden, geen consolidatie mag plaatsvinden.

Daarnaast kent de Nederlandse wet- en regelgeving, in tegenstelling tot IFRS, consolidatievrijstellingen. Deze vrijstellingen hebben betrekking op:

- een kleine groep in de betekenis van artikel 2:396 BW;
- groepsmaatschappijen die qua omvang te verwaarlozen zijn ten opzichte van het geheel;
- groepsmaatschappijen waarvan de gegevens slechts tegen onevenredige kosten of met grote vertraging kunnen worden verkregen.

IFRS stelt slechts dat consolidatie niet verplicht is voor dochterondernemingen van niet-materieel belang. Zowel volgens de richtlijnen als IFRS is in bepaalde gevallen een deelconsolidatie mogelijk.

IFRS stelt verder striktere eisen ten aanzien van de toelichting op de aankoop of verkoop van groepsmaatschappijen. Vermeld moet worden

- het effect op de financiële positie op de verslagdatum
 - de resultaten van de rapporteringsperiode
 - de vergelijkbare bedragen van de voorgaande periode uit hoofde van de verwerving of afstoting van groepsmaatschappijen.
- De Nederlandse wet- en regelgeving stelt deze vereisten niet.

9. FUSIES, OVERNAMES EN GOODWILL 04-336

De RJ-richtlijnen stellen dat vanaf de jaarrekening 2001 goodwill niet meer van het eigen vermogen mag worden afgeboekt, maar moet worden geactiveerd. De Richtlijnen zijn hiermee vooral snog stringenter dan de Nederlandse wet- en regelgeving. In de Richt-

lijnen is de aanbeveling opgenomen de betaalde goodwill bij overnames die in het verleden direct ten laste van het eigen vermogen is geboekt alsnog te activeren, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen gebaseerd op de levensduur van de goodwill. IFRS schrijft voor overnames die na maart 2004 hebben plaatsgevonden voor dat niet op de goodwill systematisch wordt afgeschreven. IFRS verplicht minimaal één maal per jaar de uitvoering van een impairment test. IAS 22 stelt tevens dat goodwill die in het verleden direct ten laste van het eigen vermogen is geboekt met terugwerkende kracht tot 1 januari 1995 alsnog te activeren.

IFRS schrijft voor dat de verkrijgingprijs van een overname wordt bepaald op basis van de reële waarde op de dag waarop de overnemende partij het beheer (control) over de over te nemen partij verwerft. De Richtlijnen bepalen de waarde van de overname op de dag waarop overeenstemming over de ruilverhouding wordt bereikt.

Voor de reorganisatiekosten na de overname mag volgens IFRS een voorziening worden getroffen indien deze reorganisatie uiterlijk 3 maanden na de overnamedatum en uiterlijk op de datum van goedkeuring van de eerstvolgende jaarrekening is uitgewerkt in een gedetailleerd formeel plan. De Richtlijnen stellen dat deze periode maximaal 6 maanden mag bedragen. In de Richtlijnen wordt niet verwezen naar de datum van goedkeuring van de jaarrekening. Voor overnames na maart 2004 geldt dat IFRS alleen een voorziening toestaat indien bij de overgenomen partij op overnamedatum een verplichting bestaat.

Wat betreft de verwerking van de fusie die plaatsvindt na maart 2004 zijn IFRS en de Nederlandse wet- en regelgeving strijdig. IFRS schrijft voor dat de fusie volgens de overnamemethode ('purchase accounting') moet worden verwerkt. Dit betekent dat de overnemende en de overgenomen partij moeten worden geïdentificeerd. De overnemende partij verwerkt de overgenomen partij in haar jaarrekening. Volgens de Nederlandse wet- en regelgeving is verwerken op basis van de 'pooling of interest'-methode (samensmelting van belangen) verplicht, waarbij de samengevoegde ondernemingen tegen hun boekwaarde worden verantwoord.

10 STELSELWIJZIGINGEN 04-337

De RJ-Richtlijnen vraagt een uitgebreidere toelichting op een stelselwijziging dan de IFRS. De Richtlijnen schrijven de volgende informatie voor:

- toelichting op het verschil tussen het oude en het nieuwe stelsel;
- redenen die tot de stelselwijziging hebben geleid;
- de toegepaste wijze van verwerken van de effecten van de stelselwijziging;
- de betekenis van de stelselwijziging voor vermogen en resultaat;
- een cijfermatige indicatie van de kwantitatieve invloed op een of meer volgende boekjaren.

IFRS vraagt de volgende toelichting:

- de reden voor stelselwijziging;
- het cumulatieve effect van de stelselwijziging;
- de kwantitatieve invloed van de wijziging op het resultaat en

overige effecten in de verslagperiode;

- de kwantitatieve invloed van de wijziging op de ter vergelijking opgenomen perioden en eventueel eerdere perioden.

11 NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN EN RECHTEN 04-338

Wat betreft de niet uit de balans blijkende verplichtingen stelt de Nederlandse wet- en regelgeving meer vereisten dan IFRS. De richtlijnen vereisen de volgende toelichtingen:

- de aard van de aansprakelijkheid van vennoten in een Vof of CV moet worden vermeld;
- er moet informatie worden opgenomen over belangrijke meerjarige financiële verplichtingen waaraan de onderneming is gebonden. Hierbij moet afzonderlijk worden aangegeven welke totaalbedragen vervallen na één jaar en na vijf jaar;
- het totaalbedrag aan verplichtingen uit inkoop- en verkoopcontracten moet worden vermeld, indien in verhouding tot de normale bedrijfsomvang een abnormaal grote afname- of leveringsplicht geldt;
- de vermelding dat de rechtspersoon in een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting en/of omzetbelasting met andere groepsmaatschappijen is opgenomen. IFRS onderscheidt het begrip fiscale eenheid niet.

IFRS heeft geen toelichtingsbepalingen ten aanzien van niet uit de balans blijkende verplichtingen opgenomen.

12 GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM 04-339

Ten aanzien van gebeurtenissen na vermeld richtlijn 160 dat het niet langer is toegestaan een dividenduitkering die wordt vastgesteld na balansdatum als verplichting op te nemen. Deze voorgenomen dividenduitkering mag naar keuze worden opgenomen onder het eigen vermogen of worden vermeld in de toelichting op de jaarrekening. Een uitzondering hierop vormt het preferent dividend. Als voldoende winst uit de jaarrekening blijkt wordt het als preferent dividend uit te keren bedrag wel als schuld per balansdatum opgenomen.

Richtlijn 160 onderscheidt drie perioden waarin gebeurtenissen na balansdatum kunnen worden verwerkt:

- gegevens die blijken in de periode na balansdatum tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening;
- gegevens die blijken in de periode na het opmaken van de jaarrekening tot aan het vaststellen of goedkeuren van de jaarrekening;
- gegevens die blijken na het vaststellen of goedkeuren van de jaarrekening.

Volgens IFRS worden gebeurtenissen na balansdatum in aanmerking genomen die zich voordoen in de periode tussen de balansdatum en de datum waarop de jaarrekening wordt opgemaakt door het bestuur.

In Nederland is de datum van de jaarrekening de datum van het opmaken of van het vaststellen van de jaarrekening, respectievelijk voor niet-structuurvennootschappen en structuurvennootschappen.

IFRS stelt als datum van de jaarrekening de datum van het opmaken ervan door het bestuur.

De gebeurtenissen na balansdatum die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie op balansdatum worden volgens de richtlijnen vermeld onder de overige gegevens. IFRS vermeldt deze gegevens in de toelichting.

13 TOT SLOT 04-340

In dit themanummer is beknopt op de verschillen tussen de Nederlandse wet- en regelgeving en IFRS ingegaan. Wij hebben de belangrijkste effecten voor de posten op de balans en de resultatenrekening beschreven. In het algemeen kunnen wij stellen dat IFRS striktere voorschriften kent dan de Richtlijnen en dat IFRS meer toelichting vraagt.

IFRS zal zeker voor beursgenoteerde ondernemingen verstrekende gevolgen hebben, maar zeer waarschijnlijk zal een ieder invloed ondervinden.

Wij raden u aan de ontwikkelingen nauwgezet te volgen. Er zijn namelijk veel exposure drafts en improvement projects, waar nieuwe regels, herzieningen op bestaande regels en wijzigingsvoorstellen uit voort zullen komen.

Voor verdere informatie verwijzen wij graag naar de volgende websites, die zeer zeker de moeite waard zijn:

- www.rjnet.nl
- www.iasb.org
- <http://europa.eu.int/eur-lex/nl/archive/2003/1-26120031013nl.html>

Deze laatste website bevat de Nederlandse vertaling van de International Accounting Standards.

Onderwerp	Nederlandse wet- en regelgeving	IERS
Activering van emissie en oprichtingskosten	Kosten mogen geactiveerd worden	Kosten mogen niet geactiveerd worden
Immateriële vaste activa met een bepaalde levensduur	Afschrijven in maximaal 20 jaar	Niet afschrijven
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	Afschrijven in maximaal 5 jaar	Afschrijving in max. 20 jaar. In geval van afschrijvingsduur > 20 jaar verplicht tot motivatie in de toelichting en het jaarlijks uitvoeren van een 'impairment test'
Immateriële active 'held for sale'	Presentatie onder immateriële vaste activa	Presentatie onder vlottende activa

Tabel 1: Immateriële vaste activa

Onderwerp	Nederlandse wet- en regelgeving	IERS
Componentenbenadering ¹	Geen verplichting componentenbenadering	Vereist voor alle materiële vaste activa
Waardering buiten gebruik gestelde activa bij grondslag historische prijs	Herwaardering naar hogere opbrengstwaarde is toegestaan. Het verschil wordt toegevoegd aan de herwaarderingsreserve. Bij realisatie waardestelling valt de herwaarderingsreserve vrij ten gunste van het resultaat	Alleen waardering naar boekwaarde of lagere opbrengstwaarde is toegestaan
Verwerking herstelkosten en opruimingskosten	Onderscheid naar herstel- en opruimingskosten als gevolg van het neerzetten van een actief of van het uitoefenen van activiteiten met/op het actief. In het eerste geval wordt een voorziening gevormd gedurende de verwachte gebruiksduur van het actief of voor de contante waarde van het verwachte bedrag. In het tweede geval wordt een voorziening getroffen al naar gelang de activiteiten plaatsvinden	Vorming van een voorziening en gelijktijdig verhoging van de verkrijgingsprijs
Activa 'held for sale'	Geen specifieke regels voor de waardering	Op deze activa wordt niet afgeschreven. Eerst moet getest worden of de directe opbrengstwaarde minus de verkoopkosten niet lager is dan de boekwaarde
Presentatie		
Activa 'held for sale'	Presentatie als materiaal vast actief	Afzonderlijke presentatie onder de vlottende activa
Toelichting		
Waarde buiten gebruik gestelde activa	Opnemen vermelding van de verwachte opbrengstwaarde	Geen verplichting
Toelichting materiele vaste activa	Geen verplichting	Specifieke toelichting bij elke post van de materiële vaste activa verplicht

Tabel 2: Materiële vaste activa

¹ De componentenbenadering houdt in dat op de verschillende samenstellende delen van een materieel vast actief afzonderlijk wordt afgeschreven op basis van het individuele waardeverloop van die delen.

Onderwerp	Nederlandse wet- en regelgeving	IFRS
Grondslag		
Momentopname op de balans	Geen specifieke regels	Op het moment dat men partij wordt bij een overeenkomst
Verwijdering op de balans	Overdracht economische voordelen en risico's aan derden	Verlies beheersingsmacht over contractuele rechten of ontheffing van contractuele verplichtingen
Waardering aandelen	Tegen kostprijs of reële waarde	Tegen reële waarde
Waardering vastrentende beleggingen	Tegen aflossings-/amortisatiewaarde of reële waarde	Tegen amortisatiewaarde indien strikt voldaan aan 'held to maturity' ¹ criterium of 'originated by enterprise' ² anders tegen reële waarde
Verwerking waardeverschillen bij waardering overige effecten tegen actuele/reële waarde	Via herwaarderingreserve, eventueel bij realisatie in de verlies- en winstrekening	In winst en verliesrekening of eerst in het eigen vermogen en bij realisatie in de winst- en verliesrekening
Waardering vorderingen voor handelsdoeleinden	Nominale waarde of reële waarde	Reële waarde: wijzigingen in de reële waarde in het resultaat
Waardevermindering effecten	Waardeverminderingen mogen op portefeuillebasis worden bepaald	Effecten 'held for maturity': waardevermindering op basis van portefeuille. Effecten available for sale: waardeverminderingen individueel bepaald
Tijdelijke waardevermindering	Rekening mag worden gehouden met op balansdatum opgetreden waardevermindering, die naar verwachting niet duurzaam zijn	Specifieke regels opgenomen in IAS 39.109-119, waarbij 'duurzaamheid' geen criterium is
Toelichting		
Mutaties in financieel vaste activa	Verplicht tot het opnemen van mutaties in de financieel vaste activa	Geen verplichting
Informatie kapitaalbelangen	Eigen vermogen en resultaat indien waardering tegen kostprijs of actuele waarde moet worden vermeld	Vermelding niet noodzakelijk
Informatie over resultaat- en waarderingsbepalingsgrondslagen	Geen specifieke eisen	<p>Specifieke toelichtingseisen, gehanteerde methoden en veronderstellingen gebruikt voor de bepaling van de reële waarde moeten in de toelichting worden opgenomen. M.b.t. financiële instrumenten moet de volgende informatie worden opgenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • het cumulatieve bedrag van winsten en verliezen van tegen reële waarde gewaardeerde financiële instrumenten dat direct in het eigen vermogen is verwerkt en het bedrag dat is overgeboekt naar de winst- en verliesrekening • indien de reële waarde niet betrouwbaar kan worden bepaald, een omschrijving voor welke activa dit geldt en een indicatie van de range waarbinnen de reële waarde zich bevindt. • belangrijke posten van inkomsten, uitgaven, winsten en verliezen als gevolg van financiële activa of passiva • informatie over securisatie of terugkoopovereenkomsten • veranderingen van de waarderingsmethode als gevolg van reclassificatie incl. de reden en de gevolgen • de aard en hoeveelheid van elke waardevermindering of terugneming van waardevermindering afzonderlijk per belangrijke categorie van financiële activa of passiva • informatie over verkregen onderpand

Tabel 3: Financieel vaste activa

¹ 'held to maturity'-criterium: het aanhouden van beleggingen tot het einde van de looptijd

² 'originated by enterprise'-criterium: zelfgegenereerde belegging

Onderwerp	Nederlandse wet- en regelgeving	IFRS
Uitsplitsing voorraden	Verplichte uitsplitsing naar grond- en hulpstoffen, onderhanden werk, gereed product en handelsgoederen en vooruitbetaling op voorraden	Geen verplichte uitsplitsing
Verantwoording omzet onderhanden werk	Omzet kan tussentijds of bij oplevering worden verantwoord	Omzet moet tussentijds worden verantwoord
Presentatie onderhanden werk	Opname bruto of netto na aftrek gedeclareerde termijnen onder schulden of voorraden	Als vordering of schuld of als afzonderlijke post netto per contract.

Tabel 4: voorraden en onderhanden werk

Nederlandse wet- en regelgeving	IFRS
<p>De volgende informatie dient te worden opgenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> als aan de beurs genoteerde effecten tegen hogere marktwaarde worden gewaardeerd, moet in de toelichting de afwijking van de waardering tegen de verkrijgingsprijs worden opgenomen, evenals de invloed van vermogen op resultaat de gezamenlijke waarde van de overige tot de vlottende activa behorende effecten die in de prijscourant van een Nederlandse of buitenlandse beurs zijn opgenomen in hoeverre de effecten niet ter vrije beschikking staan van de rechtspersoon 	<p>Vereiste toelichting:</p> <ul style="list-style-type: none"> gehanteerde methoden en veronderstellingen gebruikt bij de bepaling van de reële waarde indien de reële waarde niet betrouwbaar kan worden bepaald, wordt een omschrijving opgenomen voor welke activa dit geldt en eventueel voorzien van een range van schattingen <p>De volgende informatie wordt opgenomen ten aanzien van financiële instrumenten</p> <ul style="list-style-type: none"> het cumulatieve bedrag van de winsten en verliezen van tegen reële waarde gewaardeerde financiële instrumenten dat direct in het eigen vermogen is verwerkt informatie omtrent de reële waarde indien deze niet betrouwbaar kan worden vastgesteld belangrijke posten van inkomsten, uitgaven, winsten en verliezen als gevolg van financiële activa of passiva veranderingen van waarderingmethode als gevolg van reclassificatie inclusief reden en gevolg de aard en hoeveelheid van elke waardevermindering of terugneming van waardevermindering afzonderlijk per belangrijke categorie van financiële activa of passiva

Tabel 5: Effecten

Onderwerp	Nederlandse wet- en regelgeving	IFRS
Classificatie bij samengestelde financiële instrumenten	Eigen en vreemdvermogenscomponenten mogen afzonderlijk worden gerubriceerd. Indien ze niet afzonderlijk gerubriceerd worden dan in toelichting aangeven hoe de instrumenten zijn verwerkt	Eigen en vreemdvermogenscomponenten moeten afzonderlijk worden gerubriceerd.
Wijziging van de classificatie als vreemd of eigen vermogen	Financieel instrument wordt geclassificeerd als vreemd of eigen vermogen afhankelijk van de contractuele bepalingen. Eenmaal gekozen indeling als vreemd of eigen vermogen mag onder voorwaarden worden gewijzigd.	Eenmaal gekozen indeling mag niet worden gewijzigd.

Tabel 6: Eigen vermogen

Type voorziening	Nederlandse wet- en regelgeving	IFRS
Voorziening groot onderhoud	Vormen van een voorziening als last in de winst- en verliesrekening verantwoord, tenzij aan de activiteitscriteria is voldaan, dan activeren en verwerken als afzonderlijk samenstellend deel van het gerelateerde materieel vast actief	Activeren van uitgaven bij toepassing van de componentenbenadering of anders direct ten laste van de winst- en verliesrekening brengen.
Voorziening voor reorganisatiekosten	Vorming van de voorziening is onder omstandigheden ook mogelijk als na balansdatum met de reorganisatie is gestart of hierover is gecommuniceerd	Vorming van de voorziening is alleen toegestaan als voor balansdatum met de reorganisatie is gestart of hierover is gecommuniceerd
Voorziening voor herstelkosten	Vorming van de voorziening direct op het moment van de investering en activering in verkrijgingsprijs of voorziening opbouwen gedurende de looptijd	Vorming voorziening direct bij investering en activering in de verkrijgingsprijs
Voorziening voor arbeidsongeschiktheidskosten	Een voorziening mag worden gevormd als gedifferentieerde premies zijn verschuldigd. Als alternatief mogen de premies ook als last in de winst- en verliesrekening worden verwerkt	Vorming van een voorziening voor kosten van arbeidsongeschiktheid is niet toegestaan.
Voorziening assurantie eigen risico	Deze voorziening is niet meer toegestaan. Overgangsregeling: voorziening laten vrijvallen en vrijval verwerken als stelselwijziging of voorziening op systematische wijze in maximaal 5 jaar laten vrijvallen.	Vorming van deze voorziening is niet toegestaan. Er is geen overgangsregeling.

Tabel 7: voorzieningen

Nederlandse wet- en regelgeving	IFRS
<ul style="list-style-type: none"> • de mate waarin de pensioenverplichtingen als langlopend dienen te worden beschouwd • de gehanteerde grondslagen voor de bepaling van het vermogen en het resultaat (waaronder de aard van de pensioenregeling en de financiering, de relatie tussen de rechtspersoon en het fonds, de wijze van toerekening van de pensioenlasten, rekenrente en gehanteerde sterftetafels) • vermelding aan hantering van retroprospectieve of prospectieve basis • de uitkomst van de toereikendheidstoets • toelichting op lasten uit hoofde van nieuwe regelingen of verbeteringen 	<ul style="list-style-type: none"> • de grondslagen voor de bepaling van actuariële winsten en verliezen • een algemene beschrijving van de pensioenregeling • een overzicht van de bezittingen en schulden die samenhangen met de pensioenregeling • de reële waarde van de activa die samenhangen met de pensioenregeling • mutatie-overzicht van de pensioenvoorziening • de kosten van de pensioenregeling gesplitst in de 'current service costs' (toename pensioenverplichting door geleverde arbeidsprestaties in het boekjaar), de rentekosten, de verwachte opbrengst van de activa, de actuariële winsten en verliezen, backservicekosten en de kosten van bijzondere regelingen • het rendement op de activa zowel als het rendement op enigerlei restitutierecht dat is opgenomen als actief • de belangrijkste actuariële uitgangspunten, zoals gehanteerde rentevoet en verwachte salarisontwikkeling.

Tabel 8: pensioenvoorzieningen

Onderwerp	Nederlandse wet- en regelgeving	IFRS
Toegezegde bijdrageregeling ('defined contribution plan')	Een door de rechtspersoon overeengekomen bijdrage betaald aan het fonds waarbij er geen of slechts een zeer beperkte kans is dat een verplichting voor de rechtspersoon ontstaat tot het betalen van aanvullende bijdragen als er sprake is van een tekort bij het fonds	De werkgever heeft geen juridische of feitelijke verplichting om nog aanvullende bijdragen te betalen indien het fonds niet over voldoende activa beschikt om alle personeelsbeloningen te betalen die verband houden met werknemersprestaties in de huidige en voorgaande perioden.
Bedrijfstakpensioenfondsen	Behoudens bijzondere omstandigheden/ afspraken zal in geval van een bedrijfstakpensioenregeling sprake zijn van een toegezegde bijdrageregeling	Beoordeling of sprake is van een toegezegde bijdrageregeling of toegezegde pensioenregeling vindt plaats op basis van criteria voor beide regelingen (liggen het actuair risico en/of beleggingsrisico bij de werkgever?)
Verzekerde regeling (pensioenregelingen ondergebracht bij een verzekeringsmaatschappij)	Toegezegde bijdrageregeling tenzij nog een meer dan zeer beperkt risico bij werkgever	Toegezegde bijdrageregeling tenzij nog enige juridische of feitelijke verplichting bij werkgever.

Tabel 9: toelichting begrippen

Toelichting op waarderings- en resultaatbepalingsgrondslag	Toelichting financiële instrumenten
<ul style="list-style-type: none"> • gehanteerde methoden en veronderstellingen gebruikt voor de bepaling van de reële waarde • indien de reële waarde niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, een omschrijving voor welke categorieën schulden dit geldt en (indien mogelijk) een indicatie van de range van schattingen waarbinnen de reële waarde zich waarschijnlijk bevindt. 	<ul style="list-style-type: none"> • het cumulatieve bedrag van de winsten en verliezen van tegen reële waarde gewaardeerde financiële instrumenten dat direct in het eigen vermogen is verwerkt • informatie omtrent de reële waarde indien deze niet betrouwbaar kan worden vastgesteld • belangrijke posten van inkomsten, uitgaven winsten en verliezen als gevolg van financiële activa of financiële passiva • veranderingen van waarderingsmethode als gevolg van reclassificatie inclusief de reden en de gevolgen • de aard en de hoeveelheid van elke waardevermindering of terugnemering van waardevermindering afzonderlijk per belangrijke categorie van financiële activa of passiva

Tabel 10: toelichtingseisen

Onderwerp	Nederlandse wet- en regelgeving	IFRS
Presentatieschulden aangehouden voor handelsdoeleinden	Schulden zonder betalingstermijn dienen te worden gerangschikt onder langlopende schulden als deze na één jaar kunnen worden opgeëist	Schulden die primair worden aangehouden op basis van handelsdoeleinden dienen als kortlopende schuld gepresenteerd te worden onafhankelijk van de opeisbaarheid
Classificatie kort- en langlopend bij herfinanciering of uitstel aflossing overeengekomen balansdatum	Betrekken bij classificatie van kortlopend/langlopend deel schulden indien herfinanciering is geformaliseerd voor het moment van het opmaken van de jaarrekening	Niet betrekken bij classificatie van kortlopend/langlopend deel schulden

Tabel 11: presentatie schulden

Onderwerp	Nederlandse wet- en regelgeving	IFRS
Grondslag		
Verwerking van intercompanytransacties	In de richtlijnen is in Richtlijn 520 een specifieke regeling opgenomen over de verwerking van intercompanyresultaten in de enkelvoudige en de geconsolideerde jaarrekening	IFRS heeft geen specifieke regeling voor intercompanytransacties. Eliminatie van intercompanyresultaten geschiedt op gelijke wijze als Richtlijnen
Presentatie		
Modellen	In het Besluit Modellen Jaarrekening zijn de modellen voor de winst- en verliesrekening opgenomen die bij het opmaken van de jaarrekening mogen worden gehanteerd	IFRS heeft geen voorgeschreven modellen, wel worden de afzonderlijke posten genoemd die in de winst- en verliesrekening moeten worden opgenomen. Deze posten zijn: <ul style="list-style-type: none"> • omzet • opbrengst uit gewone bedrijfsvoering • financieringskosten • aandeel in winst en verlies van deelnemingen en joint ventures die volgens de 'equity-methode' zijn gewaardeerd • belastinglasten • winst of verlies uit gewone bedrijfsvoering • buitengewone posten • minderheidsbelangen • nettoresultaat voor de periode
Buitengewone posten (verschil ontstaan als gevolg van 'improvement project')	Nadelen als gevolg van kapitaalvernietiging door natuurrampen en nadelen die voortvloeien uit nationalisaties of onteigeningen mogen worden opgenomen als buitengewone post	Buitengewone posten kunnen niet meer worden opgenomen en moeten als gewone baten en lasten worden beschouwd.
Toelichting		
Toelichting bestanddelen kostprijs omzet bij functionele indeling	De richtlijnen schrijven voor dat alleen het totaalbedrag van de in de winst- en verliesrekening verwerkte afschrijvingen worden vermeld	IFRS schrijft voor dat alle bestanddelen van de kostprijs van de omzet worden toegelicht (Zie IAS 1.83)

Tabel 12: invloed IFRS op de resultatenrekening

Onderwerp	Nederlandse wet- en regelgeving	IFRS
Grondslag		
Begripsbepaling schulden aan kredietinstellingen	De richtlijnen maken geen onderscheid tussen leningen van kredietinstellingen en debetsaldi op een bankrekening. Het is niet toegestaan de debetsaldi tot de liquide middelen te rekenen	IFRS maakt wel onderscheid en staat onder voorwaarden toe dat debetsaldi worden gerekend tot de liquide middelen (d.w.z. in mindering worden gebracht op). De voorwaarden zijn: <ul style="list-style-type: none"> • debetsaldi op de bankrekening zijn integraal onderdeel van het cash management • de debetsaldi zijn direct opeisbaar
Presentatie		
Verwerking geldmiddelen bij aan- en verkoop groepsmaatschappij	Bij aan- en verkoop van groepsmaatschappijen zijn er twee mogelijkheden voor de verwerking van in de groepsmaatschappij aanwezige geldmiddelen: <ul style="list-style-type: none"> • in mindering brengen op de aanverkoopprijs • bruto aan- en verkoopprijs weergeven en afzonderlijke vermelding geldmiddelen als onderdeel van de aansluiting tussen netto kasstroom en de balansmutatie van de geldmiddelen 	
Saldering kasstromen	Geen regel	Kasstroomen mogen gesaldeerd worden indien er sprake is van: <ul style="list-style-type: none"> • kasontvangsten en -uitgaven voor rekening van klanten, indien de kasstromen meer de activiteiten van de klanten weergeven dan de activiteiten van de onderneming • kasontvangsten en -uitgaven voor posten waar de omloopsnelheid groot is, de bedragen groot zijn en de looptijd kort zijn

Tabel 13: invloed IFRS op kasstroomoverzicht

Onderwerp	Nederlandse wet- en regelgeving	IFRS
Vermelding dat is voldaan aan de regels	Geen verplichting om in jaarrekening op te nemen dat is afgeweken van de richtlijnen van de RJ.	Verplichting om in de jaarrekening op te nemen dat is afgeweken van de eisen van IFRS.
Toelichting op afwijking van de regels	Geen expliciete verplichting om in de jaarrekening op te nemen dat is afgeweken van de richtlijnen van de RJ. In het BW is wel opgenomen de verlichting afwijkingen van het BW te vermelden.	Verplichting om in de jaarrekening op te nemen dat is afgeweken van de eisen van IFRS. Hierbij dient te worden vermeld van: <ul style="list-style-type: none"> • welke standaard is afgeweken • waarom is afgeweken • waarom toepassing van de standaard had geleid tot een misleidend inzicht • de afwijkende behandeling en de financiële gevolgen van de afwijking op het resultaat, het vermogen en de kasstroom van de onderneming Een afwijking is slechts in zeer uitzonderlijke gevallen mogelijk
Bezoldiging bestuurders	Bezoldingen (ex)bestuurders en (ex)commissarissen moet worden opgenomen. Bestuurders zijn natuurlijke of rechtspersonen welke deel uitmaken of uitmaakte van een statutair bestuursorgaan. De bedragen mogen voor een BV in totalen worden vermeld. In geval van een open NV is een nadere uitsplitsing van de bezoldiging vereis (zie vereisten IFRS)	Vermelding totale bezoldiging 'key management'. Het 'key management' betreft de mensen die zeggenschap hebben over en verantwoordelijk zijn voor het beleid, het besturen het controleren van de activiteiten van de rechtspersoon inclusief directeuren en sleutelfiguren van de onderneming en naaste familieleden van deze mensen. De bezoldiging mag niet als totaal bedrag worden opgenomen maar moet uitgesplitst worden naar: <ul style="list-style-type: none"> • periodieke betaalbare beloningen • beloningen na afloop van het dienstverband • beloningen betaalbaar op termijn • beloningen in de vorm van uitkeringen bij ontslag • beloningen in de vorm van aandelen of het recht om aandelen te verwerven.
Leningen bestuurders	Informatie over leningen aan (ex)bestuurders en (ex)commissarissen moet worden opgenomen. De te verstrekken informatie betreft: <ul style="list-style-type: none"> • openstaande bedragen • rentevoet • aflossingen gedurende het boekjaar • belangrijkste overige bepalingen Voor een open NV geldt dat deze informatie per bestuurder en commissaris moet worden verstrekt	Vermelding totale leningen 'key management'. De vermelding mag plaatsvinden op geaggregeerd niveau, tenzij een aparte vermelding noodzakelijk is voor het vereiste inzicht in de jaarrekening. Indien er sprake is van transacties tussen verbonden partijen, moeten de volgende elementen worden toegelicht: <ul style="list-style-type: none"> • bedragen van de transacties • uitstaande bedragen en voorwaarden, condities en zekerheden die verbonden zijn aan deze uitstaande bedragen • de kosten die gedurende de periode zijn verantwoord met betrekking tot de dubieuze debiteuren.
Werknemersinformatie	Vermelding vereist van het gemiddelde aantal werknemers gedurende het boekjaar, ingedeeld op een wijze die is afgestemd op het bedrijf	Vermelding vereist van het aantal werknemers aan het einde van het boekjaar of gemiddelde aantal gedurende het boekjaar
Toelichting op afwijking van regels in een vorig boekjaar	Niet vereist	Wel vereist, voor zo lang de afwijking nog effect heeft op de cijfers over het lopend boekjaar
Personeelsopties	Vermelding voor iedere bestuurder afzonderlijk	Informatieverschaffing over reële waarden van aangehouden of uitgegeven eigen aandelen i.v.m. aandelen opties

Tabel 14: invloed IFRS op de toelichting

Houd uw kennis up to date!

Op 24 november 2004 vindt in Hilton Rotterdam het Interactief middag-avondseminar *Jaarrekeningactualiteiten 2004* plaats.

Sprekers

Prof.dr. M.N. Hoogendoorn RA, Ernst & Young Accountants

Prof.dr. M.A. van Hoepen RA, Erasmus Universiteit

Prof.dr. H.P.A.J. Langendijk, UvA/Nyenrode

In één dag de laatste en belangrijkste ontwikkelingen op een rij. Uitgaande van de praktijk wordt een aantal actuele vraagstukken in zowel nationale als internationale context behandeld. Bijvoorbeeld:

- *Nieuwe wetgeving* die op stapel staat resp. is aangenomen.
- *Pensioenen*: de RJ is al langdurig aan het zoeken naar een toepassing van IAS 19 die recht doet aan de Nederlandse pensioenregelingen.
- *Overgang op IFRS*: hoe ver is de invoering gevorderd?
- *De nieuwe regels voor het midden- en kleinbedrijf*
- *Impairment*: ingevolge IFRS 3 verdwijnt de systematische afschrijving op goodwill.

U krijgt per onderwerp antwoord op vragen zoals:

- Wat zijn de huidige en toekomstige ontwikkelingen?
- Welke technische aspecten zijn voor u van belang?
- Welke problemen zijn er in de praktijk en hoe lost u deze op?

Kijk op: www.euroforum.nl/jaarrekeningactualiteiten.htm

LAAT WAT VAN U HOREN!

Controllers Journaal brengt zijn lezers elke twee weken een zorgvuldige selectie van de nieuwste feiten en ontwikkelingen in het vakgebied van de controller of administrateur. De redactie wil echter ook graag interactie met zijn lezers. Vragen, problemen of onderwerpen die u graag in Controllers Journaal besproken ziet, kunt u sturen, faxen of emailen naar het redactiesecretariaat. De redactie geeft in ieder geval een persoonlijk en deskundig advies. Natuurlijk zijn hier geen extra kosten aan verbonden. Uiteraard bekijkt zij daarnaast of het onderwerp ook in Controllers Journaal aan de orde moet komen. Ook reacties naar aanleiding van artikelen die in Controllers Journaal verschenen zijn, zijn welkom. Op deze manier is de redactie nog beter in staat in te spelen op uw informatiebehoefte. En dat is toch het doel van Controllers Journaal. De redactie zit er klaar voor, dus laat iets van u horen!

Euroforum Uitgeverij BV
Controllers Journaal redactiesecretariaat
Antwoordnummer 10552
5600 WB Eindhoven
Fax: 040-2925955 of e-mail: j.dietvorst@euroforum.nl

ABONNEMENTEN:

Euroforum Uitgeverij BV, Postbus 125, 5600 AC Eindhoven, Tel. 040 - 2925950,
Fax: 040 - 2925955 of E-mail: j.dietvorst@euroforum.nl. Controllers Journaal verschijnt tweewekelijks.

ISSN 0926-3004

Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip ingaan en lopen automatisch door, indien zij niet 2 maanden voor het verstrijken van de abonnements termijn schriftelijk zijn opgezegd. Hoewel uiterste zorg is besteed aan de inhoud van Controllers Journaal ©, aanvaardt de uitgever noch de redactie enige aansprakelijkheid voor onvolledigheid of onjuistheid of voor gevolgen daarvan. Verveelvoudigen en openbaarmaking van Controllers Journaal is slechts toegestaan na voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

REDACTIERAAD

Prof. A. Beek RA
Emeritus hoogleraar Administratieve Organisatie, Universiteit van Maastricht
Prof. dr. ir. J.M. Bots
Directeur postdoctorale controllersopleiding Nivra-Nijenrode
Prof. dr. D.M. Swagerman
Hoogleraar controlling
Rijksuniversiteit Groningen
Prof. dr. E.H.J. Vaassen RA
Hoogleraar Accounting Information Systems, Universiteit Maastricht

HOOFDREDACTIE

Drs. E.J. de Klippelaar EMFC RC
Haute Finance te Zwanenburg
Drs. J.C.H. Speel EMFC RC
Cedi Diagnostics BV te Lelystad

MANAGEMENT ACCOUNTING & CONTROL

Drs. M.L. Hoeksema CMC
Iris Adviesgroep te De Bilt
Drs. E.J. de Klippelaar EMFC RC
Haute Finance te Zwanenburg
Drs. J.C.H. Speel EMFC RC
Cedi Diagnostics BV te Lelystad

INFORMATIEMANAGEMENT

Prof. A. Beek RA
Emeritus hoogleraar Administratieve Organisatie, Universiteit van Maastricht
Dr. L.H.H. Bollen
Universitair hooftdocent Informatie-management Universiteit Maastricht
L. Paape RA RO CIA
Prof. dr. E.H.J. Vaassen RA
Hoogleraar Accounting Information Systems, Universiteit Maastricht

FINANCIERING

Drs. R.A.H.M. Aalbers
Drs. D.P. Doornbos
KPMG te Amstelveen

EXTERNE VERSLAGGEVING

Drs. P.A.J.M. Bonants RA
Dubois & Co Registeraccountants te Amsterdam
Drs. P.W.A. Kasteleyn RC
Dubois & Co Registeraccountants te Amsterdam
Drs. J.H.H. Lucassen RA
Deloitte Accountants te Rotterdam
Drs. E.F. Smet
Dubois & Co Registeraccountants te Amsterdam

ONDERNEMINGSRECHT

Mw. mr. G.A.F. Galjé-Deckers LL.M
Bierman Aitton Waiboer, Advocaten en Notarissen te Tiel
Mw. mr. dr. B.H.A. van Leeuwen
PricewaterhouseCoopers te Amsterdam

BELASTING- EN SOCIAAL RECHT

Mw. drs. G.D. Verheijen
KPMG Meijburg & Co te Eindhoven
Mw. mr. M.B. Braaf
Ernst & Young Belastingadviseurs te Eindhoven
Mr. A. Brons
Ernst & Young Belastingadviseurs te Utrecht
Mr. P.N. Wessel
Deloitte te Rotterdam
Mw. mr. N.M. Manse
KLegal Advocaten B.V. te Rotterdam